

V Bruselu dne 3.12.2020
COM(2020) 790 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o evropském akčním plánu pro demokracii

„Evropská unie, to nejsou jen politické strany a politika, pravidla a předpisy, trhy nebo měny. V konečném důsledku – a především – ji tvoří lidé a jejich sny. Je společenstvím lidí, kteří usilují o společné cíle. O svobodu, prosazování svých hodnot, jednoduše o lepší budoucnost.“

Předsedkyně Evropské komise von der Leyenová, 27. listopadu 2019

1 ÚVOD

Demokracie, právní stát a základní práva jsou úhelnými kameny Evropské unie. Demokracie je základní evropskou hodnotou a podmínkou pro členství v EU. Demokracie, lidská práva a právní stát jsou nejdůležitějšími hodnotami pro občany EU¹.

Demokracie umožňuje občanům formovat zákony a veřejné politiky na unijní, vnitrostátní, regionální i místní úrovni. Je podmíněna existencí záruk, brzd a protivah a institucí, které plní své úkoly a dodržují pravidla pluralistické demokratické diskuse. Aby byla jejich účast na správě věcí veřejných smysluplná, musí mít občané také možnost vytvořit si vlastní úsudek – měli by mít možnost uplatňovat své volební právo ve veřejném prostoru, kde lze svobodně vyjadřovat pluralitní názory a kde mohou svobodná média, akademická sféra a občanská společnost hrát svou roli při podpoře otevřené diskuse bez nepřátelských zásahů, ať z tuzemska nebo ze zahraničí. Demokracie může prospívat pouze v atmosféře, v níž jsou v souladu s Listinou základních práv Evropské unie prosazovány jak svoboda informací, tak svoboda projevu, které každému umožňují vyjádřit své názory bez ohledu na to, jak jsou kritické vůči vládám a těm, kdo jsou u moci.

Demokracii nelze považovat za samozřejmost – je třeba ji aktivně podporovat a bránit. V poslední době dochází k rozvoji politické angažovanosti občanů a zvýšení účasti ve volbách, ale stejně jako na mnoha jiných místech po celém světě čelí demokracie v EU a jejích členských státech výzvám: rostoucímu extremismu, polarizaci a pocitu, že se zvolení zástupci vzdalují těm, kdo je zvolili². Naše demokratické systémy a instituce se v posledních letech stále častěji stávají terčem útoku³. Je ohrožena integrita voleb, zhoršilo se prostředí, v němž působí novináři a občanská společnost, dochází k soustředěnému úsilí o šíření nepravdivých a zavádějících informací a manipulaci voličů, a to i ze zahraničí. Ty samé svobody, které se snažíme prosazovat, jako např. svoboda projevu, byly v některých případech použity ke klamání a manipulaci. Pandemie COVID-19 tyto výzvy obzvláště zdůraznila: mimořádná nouzová opatření přijatá k řešení této bezprecedentní zdravotní krize ovlivnila politické procesy a v některých místech vyvolala obavy ohledně dopadu na demokracii⁴.

Cílem tohoto evropského akčního plánu pro demokracii je posílit odolnost demokracií v EU tváří v tvář výzvám a zabývat se oblastmi, v nichž jsou naše systémy a občané

¹ Zvláštní průzkum Eurobarometr č. 479 o *budoucnosti Evropy* (říjen–listopad 2018). U 34 % respondentů mají tyto hodnoty přednost před hospodářskými, průmyslovými a obchodními úspěchy (31 %) a životní úroveň občanů EU (25 %).

² Viz například zprávu *Celosvětový stav demokracie za rok 2019* Mezinárodního institutu pro demokracii a volební podporu (2019).

³ Politické směry předsedkyně von der Leyenové, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_en.pdf.

⁴ Benátská komise (2020), Průběžná zpráva o opatřeních přijatých v členských státech EU v důsledku krize COVID-19 a jejich dopadu na demokracii, právní stát a základní práva (přijata dne 8. října 2020).

nejzranitelnější. Na tom musíme pracovat jak na unijní, tak vnitrostátní úrovni při plném respektování základních práv a svobod zakotvených ve Smlouvách a v Listině základních práv, stejně jako ve vnitrostátních a mezinárodních předpisech v oblasti lidských práv.

EU se přitom nezabývá pouze ochranou demokracie v rámci svých hranic, ale v době, kdy celosvětově zesiluje míra nátlaku na demokracii, právní stát a lidská práva, pracuje aktivně na ochraně, inspirování a podpoře demokracie na celém světě⁵. Výzvy spojené s uplatňováním demokracie existují po celém světě a světové demokracie mají společný zájem na spolupráci při jejich řešení. Na úrovni EU to vyžaduje jednotný přístup dovnitř i navenek. Způsob, jakým podporujeme a posilujeme základy naší demokracie v Unii a v členských státech, má vliv na účinnost naší vnější činnosti. Prostřednictvím tohoto akčního plánu Komise navrhuje reakci zaměřenou na práva a svobody jednotlivců, transparentnost a odpovědnost, která by rovněž mohla sloužit jako příklad toho, jak přistupovat k těmto globálním výzvám pro demokracii, a základ pro budování vztahu se stejně smýšlejícími demokraciemi.

Digitální transformace našich demokracií

Digitální revoluce změnila demokratickou politiku. Politické kampaně jsou nyní vedeny nejen osobně, prostřednictvím billboardů, rozhlasových vln a televizních obrazovek, ale také na internetu. Ten nabízí politickým aktérům nové možnosti, jak působit na voliče. Přináší také nové příležitosti pro účast občanů na veřejném a politickém životě, čímž usnadňuje některým skupinám – zejména mladým – přístup k informacím a účast ve veřejném prostoru a demokratické diskusi.

Rychlý nástup online kampaní a online platformů však rovněž odhalil nové slabiny a ztížil zachování integrity voleb, jistotu existence svobodných a pluralitních sdělovacích prostředků a ochranu demokratického procesu před dezinformacemi a jinými způsoby manipulace. Digitalizace umožnila nové způsoby financování politických subjektů z nekontrolovaných zdrojů, kybernetické útoky zaměřené na kritickou volební infrastrukturu, internetové útoky a nenávislné verbální projevy zaměřené na novináře, rychlé šíření nepravdivých informací a polarizujících zpráv na sociálních médiích, a to i prostřednictvím koordinovaných dezinformačních kampaní. Dopad některých z těchto prvků je zesílen používáním neprůhledných algoritmů široce používaných komunikačních platform.

Digitální transformace staví před naše rozmanité evropské demokratické kultury mnohé výzvy. Stávající záruky pro zajištění transparentnosti a parity zdrojů a vysílacího času během volebních kampaní nejsou navrženy pro digitální prostředí. Online nástroje pro vedení kampaní jsou účinnější díky tomu, že kombinují osobní údaje a umělou inteligenci s psychologickým profilováním a komplexními metodami mikrocílení⁶. Některé z těchto nástrojů, jako je zpracování osobních údajů, jsou regulovány právními předpisy EU. Jiné jsou však v současné době upraveny především všeobecnými podmínkami jednotlivých společností a mohou se rovněž vyhnout vnitrostátní nebo regionální regulaci tím, že operují z míst mimo stát, kde daná volba probíhá. Obavy ohledně transparentnosti a odpovědnosti

⁵ Společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě *Evropský akční plán pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024* (JOIN/2020/5 final ze dne 25. března 2020), kterým se potvrzuje závazek Evropské unie podporovat a chránit demokracii na celém světě.

⁶ Evropská komise, Společné výzkumné středisko (2020), *Technologie a demokracie: pochopení vlivu online technologií na politické chování a rozhodování*.

online platformem přispívají k náročnosti prosazování pravidel. Online platformy mohou provozovat činnosti související se sdělovacími prostředky a působit jako „strážci“ internetových zpráv, aniž by se na ně vztahovaly stejné vnitrostátní předpisy a profesní normy.

Posílení odolnosti demokracie

Tento akční plán se týká orgánů EU a vlád a parlamentů členských států – ty nesou hlavní odpovědnost za zajištění řádného fungování demokracie – stejně jako i dalších vnitrostátních orgánů, politických stran, sdělovacích prostředků a občanské společnosti a internetových platform. Při plném respektování vnitrostátních kompetencí samotných členských států představuje posílený rámec politiky EU a konkrétní opatření s cílem:

- podporovat svobodné a spravedlivé volby a silnou účast na demokratickém životě,
- podporovat svobodné a nezávislé sdělovací prostředky a
- bojovat proti dezinformacím.

Zdravá demokracie závisí na zapojení občanů a aktivní občanské společnosti, a to nejen v době konání voleb, ale neustále. Angažovaní, informovaní a zodpovědní občané jsou nejlepším zárukou odolnosti našich demokracií. V akčním plánu je kladen velký důraz na posílení postavení občanů a občanské společnosti v boji proti hrozbám⁷.

2 OCHRANA INTEGRITY VOLEB A PODPORA DEMOKRATICKÉ ÚČASTI

Vysoká volební účast v nedávných volbách v celé EU ukazuje, že občané mají i nadále důvěru v moc volební urny jako nástroje vyjádření jejich názoru a „skládání účtů“ s volenými zástupci. Sociální média jsou zároveň jedním z kanálů, s jejichž pomocí dochází k pokusům o manipulaci s veřejným míněním, odrazování od účasti ve volbách a zpochybňování integrity volebních procesů. Rovněž byly zdokumentovány pokusy o vměšování ze zahraničí⁸.

Zachování demokracie vyžaduje rozhodnější opatření na ochranu volebních procesů, zachování otevřené demokratické diskuse a aktualizaci záruk s ohledem na novou realitu digitálního prostředí. Demokracie souvisí s bohatstvím participativních postupů, účastí občanů na věcech veřejných a dodržováním demokratických norem a zásad právního státu, které jsou uplatňovány v průběhu celého volebního cyklu.

⁷ Akční plán vychází z veřejné konzultace, která prokázala, že existence rizika zasahování do demokracie v EU a potřeba cílených opatření online i offline jsou obecně uznávány. Zpráva je k dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/info/files/report-public-consultation-european-democracy-action-plan-edap_en.

⁸ Například důkazy shromážděné v době voleb do Evropského parlamentu v roce 2019 odhalily pokračující dezinformační činnost ruských zdrojů, jejímž cílem bylo vměšování do volebního procesu (*Zpráva o provádění akčního plánu proti dezinformacím* (JOIN(2019) 12 final ze dne 14. června 2019)). Zpráva o volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 (COM(2020) 252 final) později dospěla k závěru, že byly hlášeny izolované kybernetické útoky, stížnosti týkající se ochrany údajů a další stížnosti související s volbami, avšak skryté, koordinované rozsáhlé snahy o vměšování do voleb zjištěny nebyly.

2.1 Transparentnost politické reklamy a komunikace

Dodržování tradičních pravidel pro vedení politických kampaní může být v internetovém prostředí obzvláště náročné. Pravidla jsou na internetu často obtížně vymahatelná nebo neúčinná, může se také stát, že příslušné orgány nemají pravomoci nebo prostředky k řešení činnosti probíhající online. **Přeshraniční potenciál online činnosti** přináší jak nové příležitosti, tak výzvy, neboť otázky související s volbami se z velké části řídí pravidly platnými pouze v konkrétním státě nebo existenci hranicemi neomezeného internetového prostoru nezohledňují.

Je zřejmé, že **politická reklama a komunikace** a související obchodní činnosti **vyžadují větší transparentnost**. Zásadní význam má důslednější prosazování a dodržování pravidel obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)⁹.

Občané, občanská společnost a odpovědné orgány musí mít možnost jasně zjistit zdroj a účel takové reklamy. V online prostředí je často obtížné **rozpoznat placené politické materiály** a odlišit je od jiného politického obsahu, a to nejen proto, že se takový obsah často může jevit jako „organický“ obsah sdílený nebo vytvořený jinými uživateli. To vytváří právní nejistotu pro poskytovatele služeb a další provozovatele, zejména pro internetové zprostředkovatele, subjekty poskytující politické poradenství a obdobné společnosti, ale také pro politické strany, organizátory kampaní, kandidáty a šířeji i pro veřejnost¹⁰ a ovlivňuje možnosti vyvozování odpovědnosti a dohledu.

Nové techniky, které zprostředkovatelé/poskytovatelé služeb používají k zacílení reklamy na základě osobních informací uživatelů, umožňují rozšířit politickou reklamu a přizpůsobit ji konkrétním profilům jednotlivce nebo skupiny, často bez jejich vědomí. Techniky mikrocílení a behaviorálního profilování se mohou opírat o neoprávněně získané údaje a mohou být zneužity k rozdělování a polarizaci společnosti. Kvůli tomuto procesu je mnohem obtížnější volat politiky k odpovědnosti za oslovování voličů a zároveň se otevírají nové cesty, jak s voliči manipulovat¹¹. Další obavy se týkají zatajování a/nebo zkreslování klíčových informací, jako je původ, cíl, zdroje a financování politických sdělení¹².

⁹ Nařízení (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (Úř. věst. L119, 4.5.2016).

¹⁰ Mnozí respondenti ve veřejné konzultaci (včetně respondentů z řad podniků a občanské společnosti) uvedli, že nedostatečná transparentnost a absence jasné definice způsobují potíže a nejistotu, zejména pokud jde o rozlišování placeného politického materiálu od jiného politického obsahu. Respondenti podporují přísnější pravidla pro poskytování informací, včetně větší transparentnosti, pokud jde o původ obsahu (96 % respondentů), vytvoření otevřených a transparentních archivů a registrů politických reklam (91 %) a požadavek, aby politické strany zveřejňovaly finanční toky v rámci své kampaně (82 %). Celých 82 % respondentů podpořilo kritéria pro požadavek, aby se mikrocílení politického obsahu jasným a transparentním způsobem uveřejňovalo u každé reklamy.

¹¹ Bez ohledu na skutečný dopad skandálu, v němž figurovaly společnosti Facebook a Cambridge Analytica, kdy byly miliony osobních údajů uživatelů Facebooku získány bez jejich souhlasu a používány převážně pro účely politické reklamy, je tento případ zjevným příkladem jasného úmyslu zapojit se do takové manipulace využíváním právních mezer a využitím slabých záruk, pokud jde o to, jak sociální média chrání osobní údaje svých uživatelů. Ukázalo se, jak lze analýzu dat ve spojení s technikami mikrocílení a psychologickým profilováním použít ke zmatení občanů, potlačení volební účasti a manipulaci s chováním voličů.

¹² *Zpráva o volbách do Evropského parlamentu v roce 2019* (COM(2020) 252 final).

Aby Komise tyto obavy vyřešila, předloží v roce 2021 **legislativní návrh týkající se transparentnosti sponzorovaného politického obsahu**. Návrh doplní pravidla pro reklamu na internetu obsažená v připravovaném aktu o digitálních službách s cílem zavést zvláštní pravidla s dostatečným předstihem před volbami do Evropského parlamentu, které se budou konat v květnu 2024. Zaměří se na sponzory placeného obsahu a výrobní/distribuční kanály, včetně online platform, inzerentů a subjektů poskytujících politické poradenství, přičemž vyjasní jejich příslušné povinnosti a poskytne právní jistotu. Zajistí, aby byla na internetu dodržována příslušná základní práva a normy stejně účinně jako v nedigitálním prostředí. Komise dále posoudí, zda je během volebních období zapotřebí cílený přístup.

Tato iniciativa pomůže určit, které subjekty a jaký druh sponzorovaného obsahu spadají do oblasti působnosti přísnějších požadavků na transparentnost. Umožní účinnější vyvozování odpovědnosti a sledování a prosazování příslušných pravidel, auditů a přístupu k neosobním údajům a usnadní možnosti hloubkové kontroly. Komise se bude rovněž zabývat dalším omezením mikrocílení a psychologického profilování v politickém kontextu. Určité zvláštní povinnosti by mohly být v přiměřeném rozsahu uloženy internetovým zprostředkovatelům, poskytovatelům reklamních služeb a dalším subjektům v závislosti na jejich rozsahu a dopadu (např. pokud jde o označování, uchovávání záznamů, požadavky na zveřejňování, transparentnost zaplacené ceny a kritéria cílení a zesilování účinků kampaní). Další ustanovení by mohla upravit konkrétní podobu spolupráce s orgány dozoru a umožnit vytvoření kodexů společné regulace a profesních norem.

Na základě interdisciplinárních výměn mezi členskými státy v rámci evropské sítě pro volební spolupráci, která byla zřízena v roce 2019 před volbami do Evropského parlamentu s cílem umožnit konkrétní a praktické výměny názorů o řadě témat důležitých pro zajištění svobodných a spravedlivých voleb¹³, budou navrhované právní předpisy doplněny **podpůrnými opatřeními a pokyny** pro členské státy a další aktéry, jako jsou vnitrostátní politické strany a příslušné orgány, s přihlédnutím k omezeným pravomocím EU v této oblasti.

Opatření:

- *V roce 2021 navrhnout právní předpisy k zajištění větší transparentnosti v oblasti sponzorovaného obsahu v politickém kontextu („politická reklama“)*
- *Přijmout podpůrná opatření a pokyny pro politické strany a členské státy*

2.2 Jasnější pravidla financování evropských politických stran

Financování evropských politických stran se řídí právem EU¹⁴. Zpráva o volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 zdůraznila potřebu zpřísnit některá pravidla s cílem zabránit vnějšímu vměšování, zejména zlepšením transparentnosti, pokud jde o zdroje financování evropských politických stran, aby bylo možné řešit problematiku nepřímého

¹³ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights/european-cooperation-network-elections_en.

¹⁴ Nařízení (EU, Euratom) 2018/673 ze dne 3. května 2018, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 1141/2014 o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací (Úř. věst. L 114I, 4.5.2018, s. 1), Nařízení (EU, Euratom) 2019/493 ze dne 25. března 2019, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 1141/2014, pokud jde o postup ověřování v případě porušení pravidel pro ochranu osobních údajů v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu (Úř. věst. L 85I, 27.3.2019, s. 7).

financování motivovaného zahraničními zájmy poskytovaného prostřednictvím vnitrostátních prostředků nebo soukromých darů¹⁵. V roce 2021 Komise navrhne **přezkum právních předpisů o financování evropských politických stran** s cílem řešit jejich financování ze zemí mimo EU, revidovat požadavky na audit, posílit vazby mezi evropským financováním a vnitrostátními kampaněmi a podpořit transparentnost a usnadnit provádění auditů. Cílem je zavést nová pravidla v dostatečném předstihu před volbami do Evropského parlamentu v květnu 2024.

Komise rovněž zváží vývoj webových softwarových nástrojů, které by pomohly občanské společnosti v oblasti politického financování a finanční transparentnosti, například při zjišťování a odhalování možných podvodů a nesrovnalostí ve zveřejněných účtech politických stran.

Opatření:

- *V roce 2021 navrhnout revizi nařízení č. 1141/2014 o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací*

2.3 Posílená spolupráce v EU s cílem zajistit svobodné a spravedlivé volby

Organizace vnitrostátních voleb spadá do pravomoci členských států ovlivňovaných mezinárodními normami, přičemž některé otázky, jako je ochrana údajů, se řídí širším rámcem práva Unie. Ačkoliv existují zvláštní právní předpisy EU, které upravují volby do Evropského parlamentu a hlasovací práva mobilních občanů EU, většina aspektů volebního procesu stále závisí na vnitrostátních zákonech. Zkušenosti z příprav voleb do Evropského parlamentu v roce 2019 ukázaly, že užší koordinace a spolupráce na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU mohou být v tomto ohledu velmi užitečné.

Komise navrhne **nový operační mechanismus EU na podporu odolnosti volebního procesu**. Ten bude organizován a koordinován prostřednictvím evropské sítě pro volební spolupráci, která podpoří vznik společných expertních týmů a výměny informací o tématech, jako je kybernetická bezpečnost voleb a forenzní analýza online dat¹⁶ v úzké spolupráci se skupinou pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací a systémem včasného varování EU. Komise bude i nadále napomáhat posilování spolupráce mezi příslušnými orgány členských států při řešení konkrétních problémů (např. v souvislosti s obdobím voleb, volebními pozorovatelskými misemi, nezávislým dohledem nad volbami a účinnými nápravnými opatřeními) a zajišťování sledování (i online), zjišťování hrozeb, budování kapacit, provozu vnitrostátních volebních sítí a spolupráci se soukromým sektorem. Budou prozkoumány možnosti vzájemné podpory, včetně online fóra, společné odborné přípravy, sdílených zdrojů a odborných znalostí, stejně jako kapacit pro online monitorování. K zefektivnění tohoto úsilí by mohlo přispět zařazení volebních procesů nebo aspektů jejich správy mezi kritickou infrastrukturu¹⁷. Komise zorganizuje **setkání na vysoké úrovni**, kde

¹⁵ Celkem 84 % respondentů ve veřejné konzultaci souhlasilo s větší transparentností financování evropských politických stran.

¹⁶ Získávání a využívání online dat pro účely soudních řízení (např. při sledování dodržování a vymáhání určitých pravidel) vyžaduje, aby orgány dohledu disponovaly specializovanými pracovníky a odpovídajícími pravomocemi.

¹⁷ Například nařízení (EU) 2019/452 ze dne 19. března 2019, kterým se stanoví rámec pro prověřování přímých zahraničních investic směřujících do Unie (Úř. věst. L 79I, 21.3.2019, s. 1), uvádí volební

se sejdou různé subjekty, aby jednaly o výzvách týkajících se volebních procesů a aktivizace občanů, aby v rámci demokratického procesu uplatňovali své aktivní i pasivní volební právo.

Na úrovni EU budou přijata zvláštní opatření na **ochranu volebních infrastruktur před kybernetickými útoky**¹⁸. V této souvislosti bude aktualizováno **kompedium o kybernetické bezpečnosti volebních technologií**¹⁹ a budou uspořádána další praktická cvičení s cílem prozkoumat rizika a připravenost, a to na základě společné práce evropské sítě pro volební spolupráci se skupinou pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací. Nově vznikající strategie kybernetické bezpečnosti Evropské unie bude poskytovat průřezový rámec doplněný o legislativní návrhy na zvýšení bezpečnosti sítí a informačních systémů a ochranu kritických infrastruktur.

Vzhledem k tomu, že tradiční sdělovací prostředky a online platformy nepodléhají stejným povinnostem, zaměří se Komise na **posílení spolupráce mezi členskými státy a příslušnými regulačními orgány v oblasti rovného zacházení a vyváženého mediálního pokrytí během voleb**. Na úrovni EU by mohla být podpořena i příprava dalších pokynů v této oblasti, a to i díky odborným znalostem regulačních orgánů v oblasti médií v rámci skupiny evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby (ERGA)²⁰ a jiných orgánů pro samoregulaci sdělovacích prostředků. Tato práce bude stavět také na expertíze evropské sítě pro volební spolupráci a systému včasného varování EU. Prosazování standardů novinářské a redakční integrity je v kontextu voleb obzvláště důležité.

Komise rovněž posílí znalostní základnu a prozkoumá způsoby, jak **pomoci občanům a vnitrostátním volebním orgánům budovat odolnost vůči hrozbám pro volební proces**. Mohlo by se jednat o studie, pilotní projekty, podporu výchovy k aktivnímu občanství a budování asistenčních služeb nebo podobných sdílených zdrojů.

Informační technologie se při volbách používají ke sčítání hlasů a předávání výsledků nebo (byť v EU jen zřídka) ve formě elektronických hlasovacích zařízení nebo elektronického hlasování. Navzdory tomu, že členské státy nejsou historicky rozsáhlejšímu zapojení informačních technologií do volebního procesu nakloněny, pandemie COVID-19 a potřeba

infrastrukturu jako jeden z možných prvků kritické infrastruktury, který je třeba zohlednit při určování toho, zda může mít přímá zahraniční investice vliv na bezpečnost nebo veřejný pořádek.

¹⁸ V návaznosti na předchozí doporučení týkající se voleb do Evropského parlamentu, na směrnici (EU) 2016/1148 ze dne 6. července 2016 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně bezpečnosti sítí a informačních systémů v Unii (Úř. věst. L 194, 19.7.2016, s. 1), která má být letos revidována, a na související doporučení (C(2018) 5949 final a C(2018) 900 final). Ve veřejné konzultaci respondenti uváděli kybernetické útoky jako jednu z hlavních hrozeb pro integritu voleb, zejména v důsledku rostoucí závislosti na internetu při sdílení a získávání informací o volbách, politických stranách a kampaních. Dobře doloženým příkladem takových útoků jsou operace typu „hack-and-leak“, například v případě ruských zpravodajských služeb, které během prezidentské kampaně v USA v roce 2016 získaly a šířily dokumenty Demokratického národního výboru.

¹⁹ http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=53645.

²⁰ Zpráva ERGA (2018), <https://erga-online.eu/wp-content/uploads/2019/01/ERGA-2018-07-SG1-Report-on-internal-plurality-LQ.pdf>.

omezení fyzického kontaktu vyvolaly zvýšený zájem o nástroje elektronického hlasování²¹. Komise spolu s členskými státy a v úzké spolupráci s Radou Evropy, která již v této oblasti vydala zásadní pokyny, včetně pokynů týkajících se přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením a starší osoby, vypracuje **kompéndium o technikách elektronického hlasování**²².

Při maximálním možném využití stávajících struktur bude posílena **spolupráce a výměna názorů v otázkách voleb** se zeměmi v bezprostředním sousedství EU i dalšími zeměmi a mezinárodními organizacemi, jako je Rada Evropy²³, UNESCO a Úřad pro demokratické instituce a lidská práva OBSE²⁴, s cílem usnadnit výměnu osvědčených postupů a podporu při řešení společných výzev, jako je boj proti zahraničnímu vměšování a dezinformacím v souvislosti s volbami. Spolupráce s partnerskými zeměmi již probíhá prostřednictvím podpory demokracie a volebních pozorovatelských misí EU, jejichž mandát byl rozšířen na monitorování volebních kampaní na internetu, monitorování sociálních médií a vydávání doporučení v této oblasti. Aby bylo možné tato doporučení účinně realizovat, bude nutné konsolidovat kapacitu pozorovatelských misí tak, aby dokázaly vládám a občanské společnosti poskytovat konkrétní technickou podporu při budování rámců politik, zabezpečování infrastruktury, regulačních kapacit a dohledu, stejně jako sdílení zkušeností při odhalování a analýze hybridních hrozeb včetně dezinformací a boji proti nim.

Opatření:

- *Vytvořit nový společný operační mechanismus a další podpůrná opatření na základě činnosti evropské sítě pro volební spolupráci s cílem podpořit odolnost volebních procesů a přijmout další praktická opatření na ochranu volební infrastruktury před hrozbami, včetně kybernetických útoků*
- *Komise zorganizuje setkání na vysoké úrovni, kde se sejdou různé subjekty působící v oblasti voleb, aby jednaly o výzvách uvedených v tomto plánu*
- *Posílit spolupráci při zajišťování rovného zacházení a vyvážené mediální pokrytí během voleb*
- *Vypracovat kompéndium o technikách elektronického hlasování*
- *Usnadňovat spolupráci mezi sítěmi EU a partnerskými zeměmi a mezinárodními*

²¹ Viz bleskový průzkum Eurobarometr č. 431 na téma *hlasovací práva* (2015), který se zabýval obavami veřejnosti ohledně rizik spojených s elektronickým hlasováním a hlasování online a poštou. Bylo zjištěno, že přestože lidé chápali užitečnost elektronického hlasování pro jedince, kteří mají určité zvláštní potřeby, měli obavy z důvěrnosti a spolehlivosti hlasování. Závěry zvláštního průzkumu Eurobarometr č. 477 (2018) na téma *demokracie a volby*, který se zabýval obavami respondentů ohledně elektronického hlasování a hlasování online a poštou, byly podobné. V roce 2016 poskytl Evropský parlament Komisi pilotní grant na studii o *přínosech a nevýhodách hlasování vzdáleným přístupem*, která zahrnuje komplexní průzkum vnitrostátních zkušeností s elektronickým hlasováním a dalšími nástroji pro hlasování vzdáleným přístupem.

²² Touto otázkou se bude rovněž zabývat *zpráva o občanství EU za rok 2020*.

²³ Závěry Rady o prioritách EU pro spolupráci s Radou Evropy na roky 2020–2022 ze dne 13. července 2020 označují demokracii jako jeden ze tří prioritních pilířů spolupráce.

²⁴ Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) – Úřad pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR), <https://www.osce.org/odihr>.

organizacemi za účelem budování kapacit a výměny osvědčených postupů v boji proti volebním hrozbám a propagace vysokých mezinárodních standardů při užívání nových technologií

- *Konsolidovat kapacitu volebních pozorovatelských misí EU ve třetích zemích pro účely pozorování a hodnocení volebních kampaní vedených online a navazovat na jejich doporučení*

2.4 Podpora demokratické angažovanosti a aktivní účasti mimo volby

Úsilí o podporu živé občanské společnosti a o propagaci a zvýšení účasti na demokratickém životě bude jádrem práce Komise v mnoha oblastech, od politik v oblasti občanství EU, rovnosti a nediskriminace, mládeže, vzdělávání, kultury a výzkumu, až po využívání fondů EU jak v Unii, tak v jejím sousedství.

V několika členských státech byly učiněny nové kroky v oblasti participativní a poradní demokracie, díky nimž se lidé zapojují do rozhodování a zvyšují svou angažovanost v otázkách veřejného zájmu²⁵. Zvyšování transparentnosti a zapojení občanů do politického a rozhodovacího procesu posiluje demokratickou legitimitu a důvěru. Iniciativy v této oblasti se vzájemně prolínají a doplňují s prací na propagaci uplatňování práv souvisejících s občanstvím Unie, včetně volebních práv a širší demokratické účasti, o níž bude podrobně pojednávat zpráva Komise o občanství EU za rok 2020.

Komise bude na základě příkladů, jako jsou klimatický pakt nebo projekty připravované pod hlavičkou iniciativy Horizont 2020, Zelené dohody a evropských občanských iniciativ²⁶, i nadále podporovat **participativní a poradní demokracii** a účast občanů na formování politik a stávajících předpisů EU²⁷. Výroční zpráva Komise o právním státu²⁸ rovněž hodnotí inkluzivnost legislativního procesu a zapojení občanské společnosti. Cílem Konference o budoucnosti Evropy, celoevropského „cvičení“ participativní a poradní demokracie, je umožnit lidem z celé Unie předkládat návrhy na utváření budoucích politik EU. Konference bude katalyzátorem nových forem účasti veřejnosti na unijní, vnitrostátní, regionální a místní úrovni. K podpoře inovativních forem účasti a angažování občanů, a to až na nadnárodní úrovni, přispěje také nová generace dialogů s občany.

Komise povzbuzuje členské státy v tom, aby v maximální míře využívaly příslušné strukturální a investiční fondy EU k podpoře a posilování kapacit občanské společnosti jak na celostátní, tak místní úrovni, a zapojily občanské organizace do partnerství na různých úrovních veřejné správy, včetně budování **infrastruktury pro poradní demokracii**. Tento postup podpoří vyšší účast a angažovanost občanů na věcech veřejných při formulaci priorit,

²⁵ Např. *Convention citoyenne sur le climat* [Občanský konvent o klimatu], který nedávno proběhl ve Francii, ukázal, že je důležité občany aktivizovat a zapojit do řešení složitého veřejného problému, jako je snížení emisí uhlíku. V Irsku občanská shromáždění přispěla informovaným rozhodováním k řešení velmi kontroverzních sociálních otázek, jako je téma potratů. Mezi další institucionalizované procesy patří rady občanů v částech Rakouska (Vorarlberg) a Belgie (parlament belgické německojazyčné komunity (2019), *Was passiert beim Bürgerdialog?* [Co se děje v rámci občanského dialogu?]). Viz také OECD (2020), *Inovativní účast občanů a nové demokratické instituce: náskok na vlnu poradní demokracie* (OECD Publishing, Paříž).

²⁶ <https://europa.eu/citizens-initiative/cs>.

²⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say>.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-rule-law-report-communication-and-country-chapters_cs.

a to následně i v rámci iniciativy Next Generation EU v každém členském státě. Nástroje vytvořené na podporu konference o budoucnosti Evropy, jako je její mnohojazyčná digitální platforma, umožní občanům a zúčastněným stranám předkládat návrhy a pořádat diskuse i po skončení samotné konference.

Poradní demokracii bude rovněž podporovat program Horizont 2020 a jeho nástupce, program Horizont Evropa, a to prostřednictvím výzkumu, inovací a předávání znalostí o tom, jak funguje v praxi, o výzvách, kterým čelí, a o dopadech, které může mít²⁹. Kromě toho bude Komise i nadále podporovat výzkum s cílem lépe porozumět nespokojenosti lidí s demokracií a způsobu, jak ji řešit prostřednictvím demokratických inovací, včetně občanské angažovanosti a iniciativ v oblasti poradní demokracie. Nový program Kreativní Evropa nabídne subjektům v kulturním a tvůrčím odvětví nové příležitosti k práci související s demokracií a občanskou angažovaností. Komise bude nadále podporovat a bránit také svobodu umělců tvořit bez cenzury nebo zastrašování.

Komise rovněž zajistí **zohledňování rovnosti** do činnosti na všech úrovních s cílem **podpořit přístup k demokratické účasti**, a to i v souladu se zásadami evropského pilíře sociálních práv. To zahrnuje inkluzivnost a rovnost v demokratické účasti, vyvážené zastoupení žen a mužů v politice a v rozhodovacím procesu³⁰ a aktivní kroky v boji proti protidemokratickým útokům a nenávisťným projevům, jejichž cílem je odradit ženy³¹, LGBTIQ nebo menšiny od toho, aby byly politicky aktivní. Zvláštní pozornost bude věnována znevýhodněným mladým lidem, osobám menšinového rasového nebo etnického původu³², osobám se zdravotním postižením³³, osobám nebo skupinám s nižší úrovní digitální gramotnosti a digitální angažovanosti (např. domácnostem s nízkými příjmy bez snadného přístupu k internetu nebo starším osobám).

Podpora aktivního občanství mezi **mladými lidmi** je důležitým rysem strategie EU pro mládež (2019–2027)³⁴. Dialog EU s mládeží bude posílen aktivitami zaměřenými na zapojení mládeže v rámci programu Erasmus+ a Evropského portálu pro mládež. Nový program Evropského sboru solidarity nabídne širší škálu příležitostí k občanské angažovanosti tím, že podpoří komunity v nouzi v EU i jinde. Program Práva a hodnoty

²⁹ Mezi klíčové strategické záměry programu patří vytvoření „odolnější, inkluzivnější a demokratičtější evropské společnosti“. Projekty z posledních výzev k předkládání návrhů v rámci programu Horizont 2020 se zaměří mimo jiné na demokratizaci územní soudržnosti (experimentování se zapojením občanů na principu poradní demokracie a participativním sestavováním rozpočtu v rámci regionálních a městských politik EU) a měst jako arény politických inovací při posilování poradenské a participativní demokracie.

³⁰ Strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 (COM(2020) 152) zahrnuje opatření na posílení účasti žen na politickém rozhodování. Zdůrazňuje, že je důležité podporovat účast žen jako voliček i kandidátek ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2024. Evropské politické strany žádající o financování z EU jsou vyzývány k tomu, aby byly transparentní, pokud jde o vyvážené zastoupení žen a mužů mezi jejich členy.

³¹ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU\(2018\)604979_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU(2018)604979_EN.pdf).

³² Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025 (COM(2020) 565) zdůrazňuje, že existují překážky demokratické účasti a zastoupení skupin ohrožených marginalizací, jako jsou příslušníci menšinového rasového nebo etnického původu.

³³ V souladu s povinnostmi vyplývajícími z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, jejímiž signatáři Unie a všechny její členské státy jsou, zejména v souladu s článkem 29 o účasti na politickém a veřejném životě.

³⁴ Dialog EU s mládeží v každém ze svých 18měsíčních cyklů osloví více než 50 000 mladých lidí a je jedním z největších individuálních participativních procesů pro občany EU, https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy/youthgoals_en.

bude financovat vzdělávací programy propagující občanskou, politickou a demokratickou angažovanost mladých lidí, aby podpořil úsilí organizací občanské společnosti mající za cíl povzbudit a motivovat jednotlivce k aktivnímu občanskému přístupu. Z vnějšího hlediska přispívá k aktivnímu zapojení mladých lidí do řešení globálních výzev a zvyšování povědomí o univerzálních hodnotách program poskytování informací a zvyšování povědomí o rozvojové problematice.

Další úsilí bude věnováno boji proti **nenávistným verbálním projevům na internetu**, které mohou odrazovat lidi od vyjadřování jejich názorů a účasti v online diskusích. V roce 2021 Komise navrhne iniciativu na **rozšíření seznamu trestných činů EU** podle čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie tak, aby zahrnoval všechny formy trestných činů z nenávisti a nenávistné verbální projevy, včetně nenávistných verbálních projevů na internetu. Bude také pokračovat práce na rozšíření *Kodexu chování Evropské unie pro boj proti nelegálním nenávistným verbálním projevům*³⁵. Toto úsilí rovněž přispěje ke zvýšení bezpečnosti novinářů (viz oddíl 3.1). Boj proti nelegálnímu obsahu na internetu a zároveň propagace svobody projevu jsou jedním z cílů aktu o digitálních službách.

Opatření:

- *Podporovat využívání strukturálních fondů EU k financování občanské společnosti a budování kapacit a institucionální/správní infrastruktury pro občanskou angažovanost v rámci principů poradní demokracie a účast na politickém životě*
- *Využívat evropské fondy a příležitosti v rámci strategie EU pro mládež, výchovu k občanství, složky programu Kreativní Evropa a agendu rovnosti pohlaví k podpoře přístupu k demokratické účasti na veřejném a politickém životě a zvyšování důvěry v demokracii*
- *Bojovat proti nenávistným verbálním projevům a podporovat vzájemný respekt ve veřejné diskusi prostřednictvím rozšíření seznamu trestných činů EU na všechny formy trestných činů z nenávisti a nenávistných verbálních projevů*

3 POSÍLENÍ SVOBODY A PLURALITY SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Svoboda a pluralita sdělovacích prostředků jsou pro naše demokracie zásadní a jsou zakotveny v Listině základních práv. Svobodné a pluralitní sdělovací prostředky jsou klíčovými nástroji pro vyvozování odpovědnosti a pomáhají občanům činit informovaná rozhodnutí. Tím, že poskytují veřejnosti spolehlivé informace, hrají nezávislá média důležitou úlohu v boji proti dezinformacím a manipulaci s demokratickou debatou.

Útoky, zneužívání právních předpisů upravujících ochranu osobnosti proti trestným činům či přestupkům, jako je ublížení na cti či pomluva, a jiné formy zastrašování a nátlaku, a to i ze strany organizovaného zločinu, poškozují prostředí, v němž novináři pracují³⁶. Sektor sdělovacích prostředků čelí také výzvám spojeným s digitální transformací a formující se

³⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-code-conduct-countering-illegal-hate-speech-online_cs.

³⁶ Evropský univerzitní institut, *Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků, zpráva za rok 2020*. Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků spolufinancovaný EU nabízí komplexní posouzení plurality sdělovacích prostředků v celé Evropě: <https://cmpf.eui.eu/mpm2020-results/>.

úlohou platform jakožto strážců internetového zpravodajství. Pandemie COVID-19 tyto trendy akcelerovala. Vedla k velkým ztrátám v oblasti reklamy a zasáhla zejména malá a lokální média³⁷.

Došlo k novým případům porušování svobody sdělovacích prostředků³⁸, někdy ve jménu boje proti dezinformacím na internetu. V roce 2020 nejméně 90 zemí na celém světě, včetně některých zemí EU a sousedních zemí, omezilo svobodu sdělovacích prostředků z důvodu onemocnění COVID-19³⁹.

Je zřejmé, že je třeba zlepšit bezpečnost novinářů na internetu i mimo digitální prostředí a poskytnout jim i dalším subjektům podílejícím se na ochraně veřejných zájmů nástroje proti zneužívání soudních sporů. Pluralitu sdělovacích prostředků může rovněž chránit lepší zveřejňování informací o tom, kdo média vlastní nebo ovládá, stejně jako transparentní a spravedlivé rozložení reklamy zadávané státem.

Tento evropský akční plán pro demokracii doplňuje akční plán pro média a audiovizuální odvětví⁴⁰, který se zaměří na finanční životaschopnost odvětví sdělovacích prostředků, pomůže mu zotavit se a plně využít příležitosti k digitální transformaci a dále podpoří pluralitu sdělovacích prostředků. Tyto plány představují komplexní přístup k odvětví sdělovacích prostředků a vycházejí z práce vykonané Evropským parlamentem a Radou⁴¹. Evropský akční plán pro lidská práva a demokracii rovněž poskytuje konkrétní pokyny pro vnější činnost na podporu svobodných a pluralitních sdělovacích prostředků po celém světě, zejména na podporu bezpečnosti a ochrany novinářů.

3.1 Bezpečnost novinářů

Ze Zprávy o právním státu 2020⁴² vyplývá, že se v několika členských státech zvýšila intenzita fyzických a online hrozeb a útoků zaměřených na novináře. Časté jsou též očerňující kampaně a běžně jsou k vidění zastrašování a politické zásahy. V posledních letech byla Evropa svědkem brutálních útoků na svobodné sdělovací prostředky v podobě vražd novinářů, zejména Daphne Caruanové Galiziové na Maltě a Jána Kuciaka a jeho snoubenky Martiny Kušnírové na Slovensku. Společným znakem těchto vražd bylo, že jim předcházelo vyhrožování obětem fyzickým násilím a právními kroky. Počet novinářů, kteří čelí výhrůžkám, stále roste, zejména co se týče vyhrožování na internetu. Novináři jsou terčem obtěžování, nenávistných verbálních projevů a očerňujících kampaní, někdy dokonce přímo iniciovaných politickými subjekty v Evropě i mimo ni⁴³. Útoky cílí zejména na novinářky. Ve zprávě o právním státu 2020 se uvádí, že tento tlak má na novináře „odrazující účinek“. To může vést k autocenzuře a omezit prostor pro veřejnou diskusi o důležitých otázkách.

³⁷ Při všeobecném omezování volného pohybu osob ve 2. čtvrtletí 2020 klesly příjmy z reklamy v tištěných médiích o 30 % až 80 % a v televizním vysílání o 20 % [vlozte odkaz na MAAP]. Viz COM(2020) 784.

³⁸ <https://ipi.media/wpfd-2020-covid-19-accelerating-a-global-decline-in-media-freedom/>.

³⁹ <https://rsf.org/en/news/nearly-half-un-member-countries-have-obstructed-coronavirus-coverage>.

⁴⁰ COM(2020) 784.

⁴¹ Zejména nedávná zpráva Evropského parlamentu o posílení svobody sdělovacích prostředků a závěry Rady o ochraně svobodného a pluralitního systému sdělovacích prostředků.

⁴² COM(2020) 580 final.

⁴³ Viz Evropský univerzitní institut, *Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků, zpráva za rok 2020*. Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků spolufinancovaný EU nabízí komplexní posouzení plurality sdělovacích prostředků v celé Evropě: <https://cmpf.eui.eu/mpm2020-results/>.

V dubnu 2016 poukázal na škody, jaké hrozby novinářům způsobují fungování demokratické společnosti, Výbor ministrů Rady Evropy vydáním doporučení o ochraně žurnalistiky a bezpečnosti novinářů a dalších mediálních aktérů⁴⁴. Rada Evropy rovněž zřídila specializovanou platformu na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů⁴⁵ za účelem sledování varovných signálů. Orgány veřejné moci mají povinnost chránit svobodu projevu a bezpečnost novinářů tím, že jim zajistí příznivé právní prostředí, budou brát trestní hrozby vůči novinářům vážně a budou důrazně stíhat útoky. Bezpečnost novinářů se však nadále zhoršuje, platforma zaznamenává stále větší počet varování⁴⁶ a doporučení je třeba realizovat lépe⁴⁷.

Ačkoli je situace alarmující, v několika členských státech byla vyvinuta řada **osvědčených postupů**⁴⁸. Patří mezi ně přeshraniční iniciativy, např. Policejní kodex svobody tisku, který vyvinuly organizace pro svobodu sdělovacích prostředků s cílem podpořit dialog mezi policejními složkami a mediálními aktéry⁴⁹. Komise je odhodlána usnadňovat výměnu a šíření osvědčených postupů s cílem podpořit bezpečnější prostor pro novináře v celé EU.

Komise uspořádá **strukturovaný dialog** za účasti členských států a jejich regulačních orgánů pro sdělovací prostředky, zástupců novinářů, samoregulačních orgánů (médiá/tiskové rady) a občanské společnosti a využije odborných znalostí Rady Evropy, OBSE a UNESCO⁵⁰. Tento dialog bude probíhat v rámci **Evropského fóra zpravodajských médií**, které Komise zřídí za účelem posílení spolupráce se zúčastněnými stranami v otázkách souvisejících se sdělovacími prostředky⁵¹. Zapojení justičních orgánů členských států, státních zastupitelství a donucovacích orgánů má zásadní význam pro účinné řešení hrozeb, jimž novináři čelí, a pro řádné potrestání pachatelů.

Komise v roce 2021 navrhne **doporučení týkající se bezpečnosti novinářů**. Jeho cílem bude dále řešit otázky bezpečnosti, zejména ty zdůrazněné ve Zprávě o právním státu 2020, zajistit, aby členské státy lépe prováděly normy uvedené v doporučení Rady Evropy, a obzvláště upozorňovat na hrozby pro novinářky.

⁴⁴ CM/Rec(2016) 4. K tomu byly připojeny pokyny týkající se prevence, ochrany, stíhání a podpory informací, vzdělávání a zvyšování povědomí s cílem zvýšit bezpečnost novinářů.

⁴⁵ Platforma usnadňuje shromažďování, zpracovávání a šíření informací o vážných obavách týkajících se svobody sdělovacích prostředků a bezpečnosti novinářů v členských státech Rady Evropy, jak je zaručeno v článku 10 Evropské úmluvy o lidských právech. Jejím cílem je zlepšit ochranu novinářů, reakce na hrozby a násilí vůči pracovníkům sdělovacích prostředků a schopnost Rady Evropy v oblasti včasného varování a reakce.

⁴⁶ V letech 2015–2019 zaregistrovala celkem 652 varování, z nichž 78 % zůstalo nevyřešeno. Jen v období od března do června 2020 bylo v celé Evropě zaregistrováno celkem 126 varování. Viz Rada Evropy (2020), *Výroční zpráva partnerských organizací Platformy Rady Evropy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů*.

⁴⁷ <https://rm.coe.int/safety-implementation-guide-en-16-june-2020/16809ebc7c>.

⁴⁸ Zdokumentováno ve Zprávě o právním státu 2020. V Belgii například zřídilo Vlámské sdružení novinářů zvláštní horkou linku pro ohlašování fyzické nebo slovní agrese vůči novinářům. V Itálii bylo zřízeno koordinační centrum zabývající se činy zaměřenými proti novinářům. V Nizozemsku byl mezi státním zastupitelstvím, policií, Společností šéfredaktorů a Sdružením novinářů uzavřen protokol *PersVeilig*, jehož cílem je omezit hrozby, násilí a agresi vůči novinářům. Švédsko zřídilo vnitrostátní kontaktní místa a vyčlenilo další zdroje na podporu novinářů a na zlepšení vyšetřování trestných činů z nenávisti.

⁴⁹ Policejní kodex svobody tisku, Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (ECPMF).

⁵⁰ Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu.

⁵¹ COM(2020) 784.

Existence **stabilního financování**⁵² má rovněž zásadní význam pro zajištění podpory novinářů. Například pilotní projekt mechanismu rychlé reakce Media Freedom Rapid Response⁵³ se zaměřuje na rozvoj koordinované rychlé reakce na porušování svobody tisku a sdělovacích prostředků, včetně právní pomoci a praktické podpory (např. azylových domů) pro novináře v nouzi ve členských státech a kandidátských zemích.

EU aktivně propaguje a podporuje bezpečnost novinářů ve své **vnější činnosti** a politikách⁵⁴. Bude i nadále sledovat a posilovat mediální prostředí mimo EU se zaměřením na podporu plurality nezávislých sdělovacích prostředků a bezpečnosti novinářů a využívat veřejnou diplomacii k reakci na hrozby a obstrukce cílené na novináře. Mechanismus EU Protect Defenders každý rok poskytuje finanční a právní podporu a přesídlení stovkám novinářů⁵⁵. Tato činnost bude pokračovat, stejně jako právní podpora novinářů a mediálních domů prostřednictvím tematických a dvoustranných programů, zejména v případech soudní šikany a zneužívání právních předpisů v oblasti kybernetické bezpečnosti.

Opatření:

- *Doporučení o bezpečnosti novinářů v roce 2021 s ohledem na nové online hrozby, jimž čelí zejména novinářky*
- *Strukturovaný dialog v rámci Evropského fóra zpravodajských médií s členskými státy, zúčastněnými stranami a mezinárodními organizacemi za účelem přípravy a provádění doporučení*
- *Udržitelné financování projektů se zaměřením na právní a praktickou pomoc novinářům v EU i jinde, včetně školení novinářů v oblasti bezpečnosti a kybernetické bezpečnosti a diplomatická podpora*

3.2 Boj proti zneužívání strategických žalob proti účasti veřejnosti

Strategické žaloby proti účasti veřejnosti jsou zvláštní formou obtěžování, která je stále více uplatňována proti novinářům a dalším osobám usilujícím o ochranu veřejného zájmu. Jedná se o nepodložené nebo nepřiměřené žaloby, kdy státní orgány, obchodní korporace nebo vlivní jednotlivci zahajují soudní řízení proti slabším protistranám, které je ve věci veřejného zájmu kritizují nebo zveřejňují informace, které jsou iniciátorům řízení nepohodlné. Cílem těchto žalob je cenzurovat, zastrážit a umlčet kritiky tím, že jsou zatěžováni náklady na právní obranu, dokud neupustí od své kritiky nebo opačného názoru. Ačkoliv platí, že podobné kroky jsou často namířeny proti zástupcům občanské společnosti, obzvláště ohroženi jsou z povahy své profese novináři⁵⁶.

⁵² Jedná se o klíčové cíle navrhovaného programu Kreativní Evropa 2021–2027, který poprvé vyčleňuje finanční prostředky na podporu plurality sdělovacích prostředků.

⁵³ <https://www.mfrr.eu/>

⁵⁴ V souladu s obecnými zásadami EU v oblasti lidských práv ohledně svobody projevu online a offline z roku 2014, viz Akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024, (JOIN/2020/5 final ze dne 25. března 2020).

⁵⁵ V roce 2019 bylo přímo podpořeno 425 novinářů.

⁵⁶ Strategické žaloby proti účasti veřejnosti jsou obvykle namířeny přímo proti konkrétním novinářům, aktivistům, obráncům lidských práv či organizacím občanské společnosti, které plní roli strážce veřejných zájmů. Viz *Konec umlčujícím žalobám v Evropě, ochrana demokracie a základních práv*, strategický

Nedávná studie⁵⁷ ukázala, že strategické žaloby proti účasti veřejnosti jsou stále častější v mnoha členských státech, kde se rozmáhá také nepřátelské jednání vůči novinářům⁵⁸. Ačkoliv většina takto zažalovaných osob bývá zproštěna viny, i tak jsou zmíněné žaloby zdrojem závažných obav, neboť mohou přerušit práci novinářů a ovlivnit jejich důvěryhodnost. Vzhledem k nerovnému postavení účastníků řízení, co se vlivu a zdrojů týče, mají strategické žaloby proti účasti veřejnosti ničující dopad na finanční zdroje svých obětí. Mají odrazující účinek a takto zažalované osoby mohou odrazovat od jejich práce ve veřejném zájmu a takovéto práci zamezit. Strategické žaloby proti účasti veřejnosti jsou často spojeny s ohrožením fyzického bezpečí dané osoby – Daphne Caruanová Galiziová byla k okamžiku svého zavraždění zažalována v 47 podobných řízeních na Maltě i v zahraničí.

Strategické žaloby proti účasti veřejnosti vycházejí z vnitrostátního práva, ale mohou být složitější a obhajoba nákladnější, pokud jsou záměrně podávány v jiných jurisdikcích nebo pokud využívají rozdílů v právu vnitrostátním procesním a mezinárodním soukromém. Tyto žaloby mají často přeshraniční charakter. Dostupnost mediálního obsahu online napříč jurisdikcemi může vést ke snahám využívat výhodnějších procesněprávních podmínek v jiných státech (tzv. „forum-shopping“) a k bránění účinnému přístupu ke spravedlnosti a justiční spolupráci.

V roce 2021 Komise předloží **iniciativu na ochranu novinářů a občanské společnosti namířenou proti strategickým žalobám proti účasti veřejnosti**. V rámci přípravy na tento úkol Komise pracuje na studii mapující situaci a vytvoří technickou pracovní skupinu, aby shromáždila zpětnou vazbu ohledně typu právní pomoci či podpory, jež by mohla být nabízena obětem strategických žalob proti účasti veřejnosti. Rovněž bude zřízena nová expertní skupina, která bude sdružovat právníky, novináře, akademické pracovníky, členy občanské společnosti a profesní organizace s cílem podělit se o odborné znalosti a vyměňovat si a šířit osvědčené postupy týkající se **právní podpory novinářů a dalších aktérů, kteří čelí strategickým žalobám proti účasti veřejnosti**. Specializované justiční vzdělávání by rovněž mělo soudce naučit rozpoznat zneužívání soudních sporů a využít dostupné nástroje k jeho řešení⁵⁹. Relevantní přeshraniční aspekty budou rovněž přezkoumány v kontextu hodnocení nařízení Řím II a Brusel Ia, které bude provedeno do roku 2022⁶⁰.

<i>Opatření:</i>

dokument, který podepsalo 100 nevládních organizací;

<https://www.ecpmf.eu/ending-gag-lawsuits-in-europe-protecting-democracy-and-fundamental-rights/>

⁵⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/ad-hoc-literature-review-analysis-key-elements-slapp_en.pdf

⁵⁸ Platforma Rady Evropy monitoruje varovné signály týkající se strategických žalob proti účasti veřejnosti; viz *Ruce pryč od svobody tisku: útoky na média v Evropě se nesmí stát novou normou*, výroční zprávu předloženou platformě Rady Evropy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů jejími partnerskými organizacemi (2020).

⁵⁹ Sdělení Komise na téma „Zajistit spravedlnost v EU – evropská strategie justičního vzdělávání pro období 2021–2024“ (COM(2020) 713 final).

⁶⁰ Nařízení (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) (Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 40) a nařízení (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 351, 20.12.2012, s. 1).

- *Počátkem roku 2021 zřídit expertní skupinu pro strategické žaloby proti účasti veřejnosti*
- *Koncem roku 2021 předložit iniciativu na ochranu novinářů a občanské společnosti proti strategickým žalobám proti účasti veřejnosti*

3.3 Užší spolupráce za účelem vypracování a zavedení profesních norem

Transparentnost a soulad s profesními normami a standardy mají zásadní význam pro důvěru veřejnosti ve sdělovací prostředky. Rostoucí komerční a někdy i politický tlak ohrožuje nezávislost sdělovacích prostředků a schopnost novinářů dodržovat kodexy chování a splňovat nejvyšší standardy kvality.

Komise od roku 2019 spolufinancuje pilotní projekt týkající se rad pro sdělovací prostředky v digitálním věku⁶¹, jehož cílem je zviditelnit orgány pro samoregulaci sdělovacích prostředků. Jako další krok Komise podpoří užší spolupráci mezi vnitrostátními radami pro sdělovací prostředky, dalšími orgány pro samoregulaci sdělovacích prostředků, nezávislými mediálními regulačními orgány a sítěmi novinářů. Cílem bude jasněji definovat stávající problémy a vypracovat politická doporučení na podporu standardů novinářské práce v EU.

Komise bude zároveň i nadále podporovat samoregulační iniciativy prosazující **profesní normy**⁶², včetně listin redakční nezávislosti, a diskuse o problémech, s nimiž se novináři potýkají. Konkrétní podpora bude poskytována zejména formou grantů v rámci meziodvětvové složky programu Kreativní Evropa pro mediální partnerství založená na spolupráci, což bude zahrnovat rozvoj redakčních norem, odbornou přípravu a sdílení osvědčených postupů.

Opatření:

- *Podporovat spolupráci na úrovni EU mezi vnitrostátními radami pro sdělovací prostředky, dalšími mediálními samoregulačními orgány, nezávislými mediálními regulačními orgány a sítěmi novinářů a iniciativami podporujícími novinářská partnerství a standardy*

3.4 Další opatření na podporu plurality sdělovacích prostředků

Pro hodnocení plurality mediálních trhů má zásadní význam transparentnost vlastnictví sdělovacích prostředků. Rada Evropy rovněž zdůraznila, že transparentnost je nutná pro to, aby veřejnost mohla hodnotit informace a názory šířené sdělovacími prostředky⁶³. V rámci veřejné konzultace tohoto akčního plánu byla vyjádřena všeobecná podpora pro zavedení jasné povinnosti pro všechna média a mediální společnosti zveřejňovat podrobné informace o svých vlastnících⁶⁴.

⁶¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/pilot-project-media-councils-digital-age-0>

⁶² To zahrnuje vypracování strukturálních a procesních ukazatelů důvěryhodnosti mediálního sektoru, které budou napomáhat dodržování profesních norem a etiky. Komise spolufinancuje například působení iniciativy Journalism Trust Initiative <https://jti-rsf.org/en>

⁶³ Doporučení CM/Rec(2018)11 Výboru ministrů členským státům o pluralitě sdělovacích prostředků a transparentnosti vlastnictví sdělovacích prostředků.

⁶⁴ Např. 88 % respondentů bylo pro to, aby všechna média a mediální společnosti měly povinnost zveřejňovat podrobné informace o svých vlastnících na svých internetových stránkách.

Revidovaná směrnice o audiovizuálních mediálních službách⁶⁵ je důležitým krokem k zajištění vysokých standardů transparentnosti v oblasti sdělovacích prostředků v Evropě, přičemž podporuje tvorbu vnitrostátních právních předpisů vyžadujících transparentnost vlastnictví poskytovatelů mediálních služeb⁶⁶. Lhůta pro provedení směrnice členskými státy uplynula dne 19. září 2020 a toto provedení se v současné době posuzuje. *Zpráva o právním státu 2020* ukázala, že zatímco některé členské státy zavedly dobře rozvinuté systémy pro zajištění transparentnosti vlastnictví sdělovacích prostředků, jiné státy takové systémy nemají nebo se potýkají s překážkami účinného zveřejňování vlastnictví⁶⁷.

Aby byly informace o vlastnictví sdělovacích prostředků srozumitelnější a pro veřejnost dostupnější, bude Komise spolufinancovat nový **Monitor vlastnictví sdělovacích prostředků**, pilotní projekt vytvoření veřejně dostupné databáze obsahující příslušné informace o médiích, který Komise hodlá případně rozšířit tak, aby zahrnoval všechny členské státy. Na základě výsledků tohoto projektu a revidované směrnice o audiovizuálních mediálních službách by skupina evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby mohla vypracovat další pokyny v této oblasti.

Vzhledem k závažnému dopadu pandemie COVID-19 Komise vyzývá členské státy, aby **podporovaly sdělovací prostředky** způsobem respektujícím a prosazujícím nezávislost, svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků⁶⁸. Odpovědnost za to, že odvětví zpravodajských médií bude i nadále moci nabízet produkty a služby podporující pluralitu informací a zároveň soutěžit na otevřených a efektivních trzích, nesou v první řadě členské státy. Existující pravidla státní podpory objasňují podmínky, za nichž může být v jednotlivých členských státech poskytována veřejná podpora. Aby se usnadnilo poskytování podpory ze strany vnitrostátních orgánů, vyzvala Rada Komisi, aby zhodnotila uplatňování pravidel státní podpory v odvětví tisku. Komise momentálně vyhodnocuje potřebu vhodných opatření⁶⁹. Vedle toho se dočasný rámec pro státní podporu z 19. března 2020 uplatňuje také na opatření pro konkrétní odvětví, např. podporu odvětví tisku, hudby a audiovize⁷⁰.

Státní finanční podpora prostřednictvím zadávání tzv. sociální reklamy může mít zásadní význam, zejména pro neziskové a komunitní sdělovací prostředky a jiné formy žurnalistiky méně zaměřené na zisk. Bez vhodných záruk na ochranu nezávislosti sdělovacích prostředků

⁶⁵ Směrnice (EU) 2018/1808 ze dne 14. listopadu 2018, kterou se mění směrnice 2010/13/EU o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách) s ohledem na měnící se situaci na trhu (Úř. věst. L 303, 28.11.2018, s. 69).

⁶⁶ Ustanovení čl. 5 odst. 2 směrnice (EU) 2018/1808.

⁶⁷ S cílem poskytnout lepší přehled ohledně pravidel transparentnosti sdělovacích prostředků bude v rámci nezávislé studie o provádění směrnice o audiovizuálních mediálních službách zveřejněna interaktivní databáze obsahující příslušné vnitrostátní legislativní rámce.

⁶⁸ Viz také COM/2020/575 final a JOIN(2020) 8 final.

⁶⁹ V zájmu usnadnění podpory tisku a zvýšení transparentnosti a předvídatelnosti kontroly státní podpory v tomto odvětví Komise vytvořila a bude pravidelně aktualizovat on-line úložiště (https://ec.europa.eu/competition/sectors/media/sa_decisions_to_media.pdf) obsahující příslušnou rozhodovací praxi. Pravidelně aktualizované informace o podpoře poskytované členskými státy jsou rovněž k dispozici v rejstříku transparentnosti.

⁷⁰ Podporu poskytnutou podle dočasného rámce lze kumulovat s podporou poskytnutou podle nařízení o podpoře *de minimis* (nařízení Komise (EU) č. 1407/2013, č. 1408/2013, č. 717/2014 a č. 360/2012), která je vyňata z oznamovací povinnosti za předpokladu, že jsou dodržena ustanovení a pravidla kumulace stanovená v uvedených nařízeních. V roce 2020 byly zaznamenány případy týkající se Dánska, Itálie a Lucemburska.

však může být **reklama zadávaná státem** využívána k vytváření nepřímého politického tlaku na sdělovací prostředky⁷¹. Rizika v této oblasti mohou zmírnit transparentní pravidla a spravedlivá kritéria pro zadávání reklamy. Pomoci může zejména zřízení veřejně přístupných registrů smluv zveřejňujících zadané zakázky a jejich změny (za podpory strategie Komise pro zadávání veřejných zakázek z roku 2017⁷²).

Komise rovněž provede analýzu stávajících vnitrostátních **pravidel pro rozmanitost a koncentraci vlastnictví sdělovacích prostředků**, aby zjistila, zda a jak zajišťují pluralitu názorů na trzích digitálních médií, zejména s ohledem na rostoucí úlohu online platform. Zmapuje možnosti řešení výzev v této oblasti a dále podpoří rozmanitost sdělovacích prostředků jako doplněk k nástrojům hospodářské soutěže, pravidlům svobody usazování a revidované směrnici o audiovizuálních mediálních službách. Tato směrnice umožňuje členským státům přijmout opatření zajišťující náležité upřednostnění audiovizuálních mediálních služeb obecného zájmu, aby bylo možné splnit vytyčené cíle, jako je pluralita sdělovacích prostředků, svoboda slova a kulturní rozmanitost.⁷³ Komise bude podporovat společný postup v této oblasti, jak je uvedeno v akčním plánu pro sdělovací prostředky a audiovizuální oblast.

Opatření:

- *Zřídít Monitor vlastnictví sdělovacích prostředků a vypracovat další možné pokyny týkající se transparentnosti vlastnictví sdělovacích prostředků*
- *Podporovat opatření pro transparentní a spravedlivé zadávání státní reklamy*
- *Zmapovat možnosti další podpory mediální rozmanitosti a podporovat jednotný celoevropský postup upřednostňování audiovizuálních mediálních služeb obecného zájmu*

4 BOJ PROTI DEZINFORMACÍM

Je důležité rozlišovat mezi různými jevy, které se běžně označují jako „dezinformace“, aby bylo možné navrhnout vhodnou politickou reakci:

- **zavádějícími informacemi** se rozumí falešný nebo zavádějící obsah sdílený bez škodlivého úmyslu, ačkoliv účinky škodlivé být mohou, např. když lidé v dobré víře sdílejí nepravdivé informace s přáteli a rodinou,

⁷¹ Zpráva o právním státu 2020 ukázala, že v mnoha členských státech chybí konkrétní pravidla pro distribuci státní reklamy a projevuje se nízká míra transparentnosti, pokud jde o distribuční kritéria, přidělené částky a příjemce. Komise bude tuto otázku i nadále zkoumat v rámci svých budoucích výročních zpráv.

⁷² Sdělení Komise na téma „Zajistit lepší fungování zadávání veřejných zakázek v Evropě a pro Evropu“ (COM(2017) 572 final).

⁷³ Článek 7a a 25. bod odůvodnění revidované směrnice o audiovizuálních mediálních službách. Pokud jde o tato ustanovení, v rámci skupiny ERGA byla v roce 2020 zřízena zvláštní podskupina s cílem usnadnit jednotné pochopení oblasti její působnosti a možných vhodných opatření, která by zaručila, že bude přikládán patřičný význam jak audiovizuálním mediálním službám obecného zájmu, tak i druhům regulačních přístupů, které mohou členské státy zaujmout.

- **dezinformacemi** se rozumí falešný nebo zavádějící obsah, který je šířen s úmyslem klamat nebo zajistit hospodářský či politický prospěch a který může způsobit újmu veřejnosti,
- **informačními vlivovými operacemi** se rozumí koordinované úsilí domácích nebo zahraničních aktérů o ovlivňování cílové skupiny pomocí řady klamavých prostředků, včetně potlačování nezávislých informačních zdrojů v kombinaci s dezinformacemi, a
- **zahraničním vměšováním do informačního prostoru**, často prováděným v rámci širší hybridní operace, se může rozumět agresivní dezinformační úsilí o narušení svobodného utváření a vyjadřování politické vůle jednotlivců ze strany zahraničního státního aktéra nebo jeho agentů⁷⁴.

Pro každý typ těchto jevů je v závislosti na aktérovi, kanálu a dopadu zapotřebí odlišná politická reakce v souladu se základními právy a demokratickými normami. Například zavádějící informace, kde není úmyslem klamat, způsobit újmu veřejnosti nebo dosáhnout hospodářského zisku, lze primárně řešit proaktivní komunikací, poskytováním spolehlivých informací a zvyšováním povědomí o nutnosti kriticky ověřovat obsah a zdroje. K řešení ostatních jevů, které jsou provázeny škodlivým úmyslem, je zapotřebí silnější reakce a naše možnosti v tomto ohledu je nutné neustále rozvíjet. V tomto duchu a na základě dosaženého pokroku⁷⁵ tento akční plán stanoví další opatření pro boj proti dezinformacím, zahraničnímu vměšováním a vlivovým operacím.

Důležitým prvkem reakce je rovněž omezení stimulů v online prostředí, které umožňují zvyšování dosahu takového obsahu. Informační vlivové operace a zahraniční vměšování vyžadují silnější a dobře koordinovanou reakci s využitím dalších nástrojů a přístupů⁷⁶. V této souvislosti budou útvary Komise a ESVČ spolupracovat s členskými státy, občanskou společností a příslušným odvětvím na vylepšení jednotných definic a metodik s cílem řešit různé kategorie dezinformací a vlivových operací. Evropský parlament zřídil zvláštní výbor pro zahraniční vměšování do všech demokratických procesů v Evropské unii, včetně dezinformací (INGE), který může rovněž přispět k této otázce. EU bude rovněž nadále investovat do výzkumu v této oblasti a posilovat svou strategickou komunikaci a osvětovou činnost.

EU vytyčila svůj postoj k dezinformacím ve společném akčním plánu proti dezinformacím z roku 2018⁷⁷, který vychází rovněž ze zkušeností pracovní skupiny pro strategickou komunikaci East Stratcom Evropské služby pro vnější činnost v reakci na ruskou dezinformační kampaň. Následovaly konkrétní kroky k řešení dezinformační vlny, která se projevila během pandemie COVID-19⁷⁸ i v souvislosti s vývojem bezpečné a účinné

⁷⁴ Viz také Pamment, J., Úloha EU v boji proti dezinformacím: opětovné převzetí iniciativy, pracovní dokument think tanku Carnegie Endowment for International Peace, červenec 2020; k dispozici na adrese: <https://carnegieendowment.org/2020/07/15/eu-s-role-in-fighting-disinformation-taking-back-initiative-pub-82286>.

⁷⁵ Opatření EU proti dezinformacím jsou k dispozici v dokumentu JOIN(2020) 8 final, s. 2.

⁷⁶ Pamment, J., Úloha EU v boji proti dezinformacím: vytváření nového rámce pro dezinformace, pracovní dokument think tanku Carnegie Endowment for International Peace, září 2020; k dispozici na adrese: <https://carnegieendowment.org/2020/07/15/eu-s-role-in-fighting-disinformation-taking-back-initiative-pub-82286>.

⁷⁷ JOIN(2018) 36 final.

⁷⁸ Společné sdělení Evropské komise a vysokého představitele, Boj proti dezinformacím o COVID-19 – pravda a mýty (JOIN(2020) 8 final).

očkovací látky. Činnost EU v této oblasti bude i nadále pevně zakotvena v evropských hodnotách a zásadách a bude plně bránit svobodu projevu. Cílem níže uvedených opatření je zabránit manipulativnímu zvyšování dosahu škodlivého obsahu zvýšením transparentnosti, omezením manipulačních technik a ekonomických pobídek k šíření dezinformací, jakož i vytvořením odrazujícího faktoru prostřednictvím uložení nákladů subjektům podílejícím se na vlivových operacích a zahraničním vměšování. Nejsou určeny k zasahování do práva lidí vyjadřovat názory nebo omezování přístupu k zákonnému obsahu nebo možnosti využívat procesní záruky, včetně přístupu k soudní ochraně, ani je tímto způsobem použít nelze.

Alfou a omegou je transparentnější a odpovědnější digitální ekosystém umožňující posoudit šíření, dosah a míru koordinace v pozadí dezinformačních kampaní. EU bude podporovat důležitou práci novinářů, organizací občanské společnosti a výzkumných pracovníků zacílenou na udržování zdravého a rozmanitého informačního prostoru, zejména pokud jde o ověřování faktů.

4.1 Zlepšení schopnosti EU a členských států bojovat proti dezinformacím

V online i offline prostředí mohou být vlivové operace relativně levné a mají jen omezené nevýhody pro ty, kdo jednájí se špatným úmyslem, což částečně vysvětluje jejich velké rozšíření⁷⁹. Informace mohou být rovněž použity jako zbraň zahraničními aktéry⁸⁰. Například zahraniční aktéři a některé třetí země (zejména Rusko⁸¹ a Čína⁸²) se zapojili do cílených vlivových operací a dezinformačních kampaní v souvislosti s COVID-19 v EU, v jejím sousedství i v celosvětovém měřítku, snažili se narušit demokratickou diskusi a prohloubit sociální polarizaci a zlepšit vlastní image. Pokud zahraniční aktéři používají manipulativní taktiky k uvedení občanů EU v omyl k vlastnímu prospěchu, vyžaduje tato hrozba pro demokracii komplexní a kolektivní reakci. Zároveň roste i hrozba dezinformací ze strany domácích aktérů⁸³.

Předpokladem účinné reakce na dezinformace, a to jak v případě, že se objevují izolovaně, tak i v případech, kdy jsou součástí širší vlivové operace nebo zahraničního vměšování, je důkladné pochopení hlavních problémů. Dezinformační činnost, kdy je šířen naprosto lživý obsah, je jen jednou z používaných technik, další zahrnují **zkreslování informací, uvádění čtenářů v omyl a manipulativní taktiky**, jako je vytváření falešných profilů a falešné reakce za účelem umělého zvyšování dosahu dezinformačních narativů ohledně konkrétních politických otázek a zneužívání stávajících rozporů ve společnosti.

⁷⁹ Například zpráva střediska excelence NATO StratCom, která ukazuje, že vzniklo celé „odvětví“ manipulace na sociálních médiích zahrnující prodej falešných účtů, falešných reakcí a dalších způsobů, které lze snadno nalézt na internetu za nízkou cenu.

⁸⁰ Viz například *Information Manipulation – A challenge for our democracies (Manipulace s informacemi – výzva pro naše demokracie)*, francouzské ministerstvo pro Evropu a zahraniční věci a ministerstvo obrany.

⁸¹ www.EUvsDisinfo.eu ve své veřejně dostupné databázi, která obsahuje více než 10 000 příkladů prokremelských dezinformací, odhalilo více než 500 příkladů prokremelských dezinformací týkajících se onemocnění COVID-19.

⁸² ESVC popsala činnosti zahraničních států ve své veřejné analytické zprávě, např.: <https://euvsdisinfo.eu/eeas-special-report-update-short-assessment-of-narratives-and-disinformation-around-the-covid19-pandemic-updated-23-april-18-may/>

⁸³ Pamment, J., Úloha EU v boji proti dezinformacím: opětovné převzetí iniciativy, pracovní dokument think tanku Carnegie Endowment for International Peace, červenec 2020; k dispozici na adrese: <https://carnegieendowment.org/2020/07/15/eu-s-role-in-fighting-disinformation-taking-back-initiative-pub-82286>.

Nové formy hrozeb vyžadují ještě **užší spolupráci** v rámci EU, s příslušnými zúčastněnými stranami z řad občanské společnosti, akademické obce a soukromého sektoru a s mezinárodními partnery. Pouze za předpokladu sdílení stávajících znalostí o hybridních hrozbách⁸⁴ napříč různými odvětvími (např. dezinformace, kybernetické operace a vměšování se do voleb) může EU dospět ke komplexnímu pochopení hrozeb, které je nutné k tomu, aby mohla účinně reagovat na dezinformace a vlivové operace. Strategie bezpečnostní unie EU⁸⁵ klade zvláštní důraz na systematické začleňování problematiky hybridních hrozeb do tvorby politik s cílem řešit zvýšené riziko hybridních útoků ze strany státních i nestátních aktérů prostřednictvím kombinace kybernetických útoků, poškození kritické infrastruktury, dezinformačních kampaní a radikalizace politického diskurzu.

Komise a vysoký představitel **posílí struktury pro spolupráci** v této oblasti v rámci EU, ale také s mezinárodními partnery. Systém včasného varování bude i nadále stavět na spolupráci s mezinárodními partnery, jako jsou NATO a G7, ale rovněž budou případně prozkoumány možnosti spolupráce s dalšími příslušnými organizacemi, jako je Agentura EU pro kybernetickou bezpečnost (ENISA), Evropské středisko pro sledování digitálních médií (EDMO)⁸⁶ a Europol.

Kromě systému včasného varování pracuje evropská síť pro volební spolupráci v rámci svého komplexního přístupu ke svobodným a spravedlivým volbám v Evropě rovněž na vývoji účinných reakcí na dezinformace, které budou součástí širší hybridní hrozby, a to podporou spolupráce mezi členskými státy a usnadňováním spolupráce s mezinárodními subjekty, jako je Rada Evropy a Úřad pro demokratické instituce a lidská práva OBSE. Pravidelná spolupráce a účast na společných zasedáních příslušných struktur zabývajících se dezinformacemi umožní co nejlépe využít jejich rozsáhlé znalosti a vyvinout multidisciplinární reakci na dezinformace.

Orgány EU zajistí, aby byla posílena jejich **vnitřní koordinace** v oblasti dezinformací, a to prostřednictvím jasného protokolu pro opatření, který umožní rychle shromáždit znalosti a zdroje v reakci na konkrétní situace, například před volbami do Evropského parlamentu. Tento postup by vycházel z přístupu přijatého v souvislosti s onemocněním COVID-19, kdy byl v reakci na vážné výzvy vytvořen systém posílené koordinace. Členské státy se vyzývají, aby více investovaly do příslušných sítí a zajistily (rovněž na vnitrostátní úrovni) řádnou koordinaci mezi těmi, kdo je zastupují na různých fórech, s cílem zajistit účinnou spolupráci a koherentní a komplexní reakci.

EU neustále zlepšuje svou schopnost odhalovat metody ovlivňování informací ze strany zahraničních aktérů a konfrontuje pachatele. Vzhledem k neustále se měnícím formám hrozeb však musí EU systematictěji využívat celou škálu nástrojů ze svého **souboru nástrojů pro boj proti zahraničnímu vměšování a vlivovým operacím** a tyto nástroje

⁸⁴ Zpravodajské a informační centrum EU a jeho středisko pro hybridní hrozby aktuálně pracují na vytváření přehledu o situaci v oblasti hybridních hrozeb v kontextu všech dostupných pramenů v EU.

⁸⁵ COM/2020/605 final.

⁸⁶ Středisko EDMO bylo zřízeno v říjnu 2020. Vychází z práce nezávislé multidisciplinární komunity výzkumných pracovníků, ověřovatelů faktů a dalších relevantních partnerů, jejímž cílem je přispět ke zvýšení odolnosti a lepšímu porozumění dezinformacím. Kromě toho bude posílena spolupráce mezi systémem včasného varování a evropskou sítí pro volební spolupráci, aby bylo možné lépe využívat rozsáhlé znalosti těchto dvou sítí.

dále rozvíjet, mimo jiné tím, že budou po pachatelích vymáhány náklady⁸⁷, a to při plném dodržování základních práv a svobod. Možné způsoby, jak toho dosáhnout, sahají od veřejného odhalení často používaných technik (aby byly prakticky nepoužitelné) až po ukládání sankcí za opakované protiprávní jednání. Soubor nástrojů pro reakce je třeba dále rozvíjet. Komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku přezkoumají koncepční a právní aspekty navrhování vhodných nástrojů a budou usilovat o součinnost s rámcem EU pro společnou diplomatickou reakci EU na nepřátelské činnosti v kyberprostoru („soubor nástrojů pro diplomacii v oblasti kybernetiky“)⁸⁸.

EU bude i nadále podporovat úsilí o budování **odolnosti ve třetích zemích**, aby společnosti a demokratické vlády vybavila prostředky, které jim umožní reagovat na vnější dezinformační hrozby a zvyšovat povědomí o evropských hodnotách a projektech podporovaných EU, zejména v partnerských zemích procesu rozšíření a evropského sousedství. To zahrnuje snahy zaměřené na účinnější komunikaci o politikách a hodnotách Unie, posilování mediálního prostředí, včetně podpory větší svobody a plurality sdělovacích prostředků, a zvyšování informovanosti a budování odolnosti vůči dezinformacím a vlivovým operacím.

Opatření:

- *Vypracovat soubor nástrojů EU pro boj proti zahraničnímu vměšování a vlivovým operacím, včetně nových nástrojů, které umožní vymáhat náklady od pachatelů, jakož i posílit strategickou komunikační činnost a pracovní skupiny ESVČ*
- *Zavést nový protokol k posílení stávajících struktur spolupráce v boji proti dezinformacím, a to jak v EU, tak na mezinárodní úrovni*
- *Vyvinout společný rámec a metodiku pro shromažďování systematických důkazů o zahraničním vměšování a strukturální dialog s občanskou společností, subjekty soukromého sektoru a dalšími relevantními partnery za účelem pravidelného přezkumu situace v oblasti hrozeb*
- *Zvýšit podporu budování kapacit vnitrostátních orgánů, nezávislých sdělovacích prostředků a občanské společnosti ve třetích zemích s cílem odhalovat dezinformace a zahraniční vlivové operace a reagovat na ně*

4.2 Více povinností a odpovědnosti pro online platformy

Informace vyměňované na platformách sociálních médií jsou pro sledování zpráv a politickou diskusi stále důležitější. Online platformy však mohou být zneprátenými subjekty využívány ke sdílení a zvyšování dosahu nepravdivého a zavádějícího obsahu a byly kritizovány za nedostatečnou transparentnost při používání algoritmů k šíření obsahu online a za to, že se zaměřují na uživatele na základě velkého množství osobních údajů generovaných z online činnosti.

⁸⁷ Celkem 74 % respondentů veřejné konzultace bylo pro vymáhání nákladů od států, které organizovaly dezinformační kampaně. Organizace občanské společnosti zdůraznily, že je třeba, aby hrozba cílených sankcí byla přesvědčivější a častější, čímž se zvýší náklady na operace zahraničního vměšování a jejich aktéři budou od vměšování odrazováni.

⁸⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/19/cyber-diplomacy-toolbox>.

Systémy, jako jsou algoritmy pro určování pořadí a doporučující algoritmy, které občanům usnadňují přístup k příslušným informacím, mohou být rovněž zmanipulovány, zejména prostřednictvím koordinovaných a neautentických postupů s cílem usnadnit rozsáhlé šíření dezinformací na online platformách. Pečlivá kontrola ze strany platformy a smysluplná transparentnost vůči uživatelům a výzkumným pracovníkům nám může pomoci těmto hrozbám lépe porozumět a řešit je.

Tyto a další problémy související s dezinformacemi byly zjištěny v nedávném hodnocení kodexu zásad boje proti dezinformacím⁸⁹ (k němuž se platformy a další zúčastněné strany dobrovolně připojily). Komise se domnívá, že k účinnějšímu boji proti dezinformacím je nezbytný důslednější přístup založený na jasných závazcích a podléhající příslušným mechanismům dohledu.

Akt o digitálních službách navrhne horizontální rámec pro regulační dohled, odpovědnost a transparentnost online prostoru v reakci na vznikající rizika. Navrhne pravidla, která zajistí větší odpovědnost za to, jak platformy regulují obsah, pokud jde o reklamu a algoritmické procesy. Větší platformy budou muset posoudit rizika, která jejich systémy představují, nejen pokud jde o nezákonný obsah a produkty, ale také systémová rizika pro ochranu veřejných zájmů a základních práv, veřejného zdraví a bezpečnosti. V této souvislosti bude rovněž zapotřebí, aby větší platformy vyvinuly vhodné nástroje řízení rizik a přijaly opatření na ochranu integrity svých služeb před manipulativními technikami. Akt o digitálních službách poskytne uživatelům smysluplné možnosti napadnout rozhodnutí platform o odstranění nebo označení obsahu.

Tento zákon rovněž zavede **spoluregulační pojistky**⁹⁰ pro opatření, která by byla zahrnuta do revidovaného a rozšířeného kodexu zásad boje proti dezinformacím. Na základě tohoto spoluregulačního přístupu bude Komise udávat směr cílenými opatřeními zaměřenými na řešení otázek souvisejících s dezinformacemi postavenými na třech pilířích:

- souběžně se zahájením společných legislativních jednání o aktu o digitálních službách vydá Komise **pokyny**, v nichž stanoví, jak by platformy a další příslušné zúčastněné strany měly zintenzivnit svá opatření k řešení nedostatků zjištěných při posuzování kodexu zásad boje proti dezinformacím. Vzhledem k citlivosti těchto otázek bude Komise uplatňovat **mnohostranný přístup** zahrnující nejen platformy, ale i další zúčastněné strany, jako jsou inzerenti, sdělovací prostředky, občanská společnost, ověřovatelé faktů a akademická obec,
- Komise následně vyzve signatáře a příslušné skupiny zúčastněných stran, a to i ve spolupráci se skupinou ERGA, aby **kodeks v souladu s pokyny posílily**,
- Komise rovněž vytvoří **masivnější rámec pro opakované monitorování posíleného kodexu**. Tento rámec bude vycházet ze zkušeností získaných při cvičném monitorování dezinformací týkajících se onemocnění COVID-19⁹¹.

Kromě toho je zapotřebí důsledněji prosazovat **obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)**⁹², pokud jde o online platformy a další subjekty, které ovlivňují šíření

⁸⁹ Pracovní dokument útvarů SWD(2020) 180 final.

⁹⁰ Velký počet respondentů podporuje možnost uplatňovat kodeks zásad boje proti dezinformacím a kombinovat jej s určitou formou regulace. Tento přístup podporují zejména regulační orgány, organizace občanské společnosti a akademická obec.

⁹¹ JOIN(2020) 8 final.

dezinformací, v souladu s pokyny Evropského sboru pro ochranu osobních údajů ze září 2020⁹³.

Na základě pokynů vydaných Komisí se posílený kodex zaměří na tyto cíle:

- **monitorovat dopad dezinformací a účinnost zásad platforem** na základě nového metodického rámce, který zahrnuje zásady pro definování klíčových ukazatelů výkonnosti. V této souvislosti musí být k dispozici včasné informace o zásadách platforem a přístup k příslušným údajům, aby bylo mimo jiné možné měřit pokrok v porovnání s klíčovými ukazateli výkonnosti,
- **podporovat odpovídající zviditelnění spolehlivých informací veřejného zájmu⁹⁴ a udržovat pluralitu názorů**: vypracováním norem odpovědnosti (spoluvytvořených referenčních hodnot) pro doporučující systémy a systémy hodnocení obsahu a poskytování přístupu k ukazatelům důvěryhodnosti zdrojů uživatelům,
- **omezit zpeněžování dezinformací souvisejících se sponzorovaným obsahem**: ve spolupráci s inzerenty omezit nepravdivou nebo zavádějící reklamu na online platformách nebo na internetových stránkách třetích stran, jakož i umístování reklam na internetové stránky, které šíří dezinformace⁹⁵,
- **posílit ověřování faktů stanovením transparentních norem a postupů pro otevřenou a nediskriminační spolupráci** mezi ověřovateli faktů a platformami a podporovat spolupráci⁹⁶,
- **posílit integritu služeb nabízených online platformami** vypracováním vhodných **opatření k omezení umělého zvyšování dosahu** dezinformačních kampaní,
- **zajistit účinné zveřejňování údajů pro účely výzkumu** dezinformací vytvořením rámce, který bude odpovídat platným regulačním požadavkům a bude založen na zapojení všech příslušných zúčastněných stran (a nezávislý na politickém vlivu). Vytvoření takového rámce může usnadnit Evropské středisko pro sledování digitálních médií (EDMO). Komise konstatuje, že obecné nařízení o ochraně osobních údajů a priori a plošně nezakazuje, aby platformy sdílely osobní údaje s výzkumnými pracovníky⁹⁷.

⁹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁹³ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-082020-targeting-social-media-users_cs.

⁹⁴ Během krize COVID-19 online platformy propagovaly přesné a spolehlivé informace o onemocnění COVID-19 od Světové zdravotnické organizace, vnitrostátních zdravotnických orgánů a nezávislých médií. Zavedly nové nástroje, jako jsou informační panely, karty, vyskakovací okna, mapy a výzvy, které navedou uživatele přímo ke spolehlivým informačním zdrojům ve více jazycích. Je však důležité, aby občané měli vždy přístup k pluralitě zdrojů.

⁹⁵ Platforma Global Disinformation Index (Celosvětový index dezinformací) nedávno zveřejnila odhad, že výdaje na online reklamy na dezinformačních doménách činí 235 milionů USD ročně: <https://disinformationindex.org/>

⁹⁶ Ověřovatelé faktů mají vedle sdělovacích prostředků a dalších příslušných aktérů specifickou roli při vytváření ukazatelů důvěryhodnosti a kontrole umístování reklamy.

⁹⁷ V této souvislosti viz také dokument *Ochrana osobních údajů jakožto pilíř posílení postavení občanů a přístup EU k digitální transformaci – dva roky uplatňování obecného nařízení o ochraně údajů* (SWD/2020/115 final, s. 27).

Opatření:

- *Vydat pokyny pro posílení kodexu zásad boje proti dezinformacím (jaro 2021)*
- *Svolat signatáře kodexu a příslušné skupiny zúčastněných stran, aby kodex v souladu s pokyny posílily*
- *Vytvořit stálý rámec pro monitorování kodexu*

4.3 Umožnit občanům přijímat informovaná rozhodnutí

V boji proti dezinformacím a zavádějícím informacím hraje důležitou roli každý z nás. Mediální gramotnost, včetně kritického myšlení, je účinnou schopností, která občanům všech věkových kategorií pomáhá orientovat se ve zpravodajství, identifikovat různé druhy sdělovacích prostředků a jejich fungování, kriticky pochopit sociální sítě a činit informovaná rozhodnutí⁹⁸. Dovednosti v oblasti mediální gramotnosti pomáhají občanům informace před jejich sdílením ověřit, porozumět tomu, kdo za nimi stojí, proč byly jejich směrem šířeny a zda jsou důvěryhodné. Digitální gramotnost umožňuje lidem zapojovat se do online prostředí rozumně, bezpečně a eticky.

Boj proti dezinformacím a nenávistným projevům prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy, jakož i podpora otevřených politických debat mají zásadní význam pro účinné zapojení do společnosti a demokratických procesů a jsou důležitou prioritou akčního plánu digitálního vzdělávání⁹⁹. Více než 40 % mladých lidí se domnívá, že kritické myšlení, sdělovací prostředky a demokracie nejsou ve škole „vyučovány dostatečně“. V této souvislosti je podpora výchovy k občanství klíčová pro zajištění toho, aby mladí lidé byli vybaveni sociálními a občanskými schopnostmi, aby mohli být otevření novým názorům, přemýšlet kriticky a plně se zapojit do našich rozmanitých společností. V tomto smyslu je zajištění akademické svobody ve vysokoškolských institucích rovněž ústředním prvkem všech politik vysokoškolského vzdělávání vypracovaných na úrovni EU.

Komise zvýší své úsilí o **posílení mediální gramotnosti** z různých úhlů a bude ve spolupráci s Evropským střediskem pro sledování digitálních médií (EDMO) a expertní skupinou pro mediální gramotnost dále podporovat vnitrostátní kampaně zaměřené na mediální gramotnost. Revidovaná směrnice o audiovizuálních mediálních službách vyžaduje, aby členské státy podporovaly rozvoj dovedností v oblasti mediální gramotnosti. Rovněž ukládá platformám pro sdílení videonahrávek, aby zajistily účinné nástroje v oblasti mediální gramotnosti a zvyšovaly informovanost uživatelů. Ty jsou dále rozvíjeny v rámci akčního plánu pro sdělovací prostředky a audiovizuální oblast, v jehož rámci mají být občané vybaveni dovednostmi nezbytnými k tomu, aby plně pochopili mechanismy, které utvářejí online interakci mezi uživateli, mimo jiné prostřednictvím souboru nástrojů pro mediální gramotnost a pokynů pro členské státy.

Komise bude podporovat projekty mediální gramotnosti v rámci nové meziodvětvové složky programu Kreativní Evropa. Projekty mediální gramotnosti budou rovněž podporovány v rámci různých dalších programů, do nichž jsou zapojeni mladí lidé a školy (např. Erasmus+

⁹⁸ Návrh nové evropské digitální identity ohlášený na rok 2021 rovněž usnadní provádění úkolů a přístup ke službám online v celé Evropě a zajistí, aby lidé měli klidnější mysl a větší kontrolu nad tím, jaké údaje sdílejí a jak jsou využívány.

⁹⁹ COM(2020) 624 final.

a Evropský sbor solidarity). V roce 2021 bude prioritním tématem projektu „eTwinning“ (který pomáhá školám, učitelům a studentům v celé EU spolupracovat prostřednictvím nových technologií) „mediální gramotnost a dezinformace“. Středisko EDMO a multidisciplinární komunita, kterou koordinuje, budou poskytovat podporu vnitrostátním kampaním zaměřeným na mediální gramotnost, jejichž cílem je posílit schopnost občanů posuzovat kvalitu a pravdivost informací dostupných online, včetně občanů, kteří vyžadují zvýšenou podporu. Prostřednictvím činnosti svých vnitrostátních center EDMO určí konkrétní problémy, které je třeba řešit. Komise rovněž zvýší své úsilí v příštím ročníku Evropského týdne mediální gramotnosti. Bude také úzce spolupracovat s mezinárodními organizacemi, jako je UNESCO.

Kromě toho bude Komise pracovat na přípravě **společných pokynů pro učitele a pedagogické pracovníky** s cílem podpořit digitální gramotnost a bojovat proti dezinformacím prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy, jak je stanoveno v akčním plánu digitálního vzdělávání. V této souvislosti bude spolupracovat s řadou zúčastněných stran, včetně občanské společnosti, evropských technologických společností a dopravců, provozovatelů vysílání, novinářů, expertní skupiny pro mediální gramotnost, EDMO, vnitrostátních orgánů, rodičů, studentů a mladých lidí. Pokyny půjdou ruku v ruce s novými iniciativami zaměřenými na rozvoj inovativních způsobů boje proti dezinformacím, jako je hackathon EUvsDisinfo.

Komise bude podporovat **zapojení novinářů** do činností v oblasti mediální gramotnosti, zejména prostřednictvím besed na školách, které jim umožní diskutovat se žáky o své práci a o úloze médií.

Klíčovým prvkem opatření v boji proti dezinformacím bude podpora **občanské společnosti** (včetně financování). Komise bude podporovat iniciativy, jejichž cílem je pomoci subjektům občanské společnosti zapojit se do veřejné diskuse. Přispěje rovněž k posílení spolupráce napříč občanskou společností na evropské úrovni. Tento cíl by mohlo podpořit několik programů v novém finančním období¹⁰⁰, zejména navrhovaný program Práva a hodnoty na období 2021–2027¹⁰¹.

Opatření:

- *Podpora nových inovativních projektů zaměřených na boj proti dezinformacím v rámci různých programů EU, zejména ze strany organizací občanské společnosti a institucí vysokoškolského vzdělávání, se zapojením novinářů*
- *Zvýšit podporu, financování a diverzifikaci iniciativ, včetně iniciativ prováděných organizacemi občanské společnosti, s cílem podpořit mediální gramotnost a pomoci občanům odhalovat dezinformace v rámci EU i mimo ni*

5 ZÁVĚR

V červenci 2019 vyzvala předsedkyně von der Leyenová k novému úsilí o evropskou demokracii s větším zapojením Evropanů i Evropy jako celku, aby společně ještě pečlivěji pečovali o naši demokracii, její ochranu a posilování.

¹⁰⁰ A to i v rámci návrhů týkajících se programu Erasmus+, Evropského sboru solidarity a programu Media.

¹⁰¹ COM(2018) 383 final ze dne 7. června 2018.

Tento evropský akční plán pro demokracii, společně s novým evropským mechanismem právního státu, novou strategií pro posílení uplatňování Listiny základních práv¹⁰² a souborem opatření přijatých na podporu a ochranu rovnosti v celé EU, bude hlavním motorem nového úsilí o to, aby evropská demokracie úspěšně čelila výzvám a těžila z výhod digitálního věku. Závazek k demokracii je rovněž zakotven ve vnější činnosti EU a tvoří ústřední pilíř její spolupráce s přístupujícími a sousedními zeměmi.

Postupné provádění souboru opatření navržených v akčním plánu Evropě zajistí silnější demokratickou základnu, aby mohla reagovat na výzvy bezprecedentní hospodářské, klimatické a zdravotní krize, jíž čelíme, za plného respektování našich společných zásad a hodnot. Komise přezkoumá provádění akčního plánu v roce 2023, tedy rok před volbami do Evropského parlamentu, a zváží, zda jsou zapotřebí další kroky.

Komise se zájmem očekává další zapojení Evropského parlamentu a Rady, jakož i širokého okruhu vnitrostátních aktérů, veřejných i soukromých, nad rámec vládních orgánů, kteří budou mít zásadní význam pro zajištění odolnosti naší demokracie.

¹⁰² COM(2020) 711.